Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MACIEJ SZPUNAR
της 12ης Ιανουαρίου 2023 [1]

Υπόθεση C-513/21 P

DI
κατά

Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

«Αίτηση αναιρέσεως – Προσωπικό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) – Όροι απασχόλησης – Αρμόδια αρχή – Ανάθεση αρμοδιοτήτων – Πειθαρχική διαδικασία – Καταγγελία της σύμβασης εργασίας του αναιρεσείοντος – Προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως»

I. Εισαγωγή

1. Με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, ο DI ζητεί την αναίρεση της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 9ης Ιουνίου 2021, DI κατά ΕΚΤ (T-514/19, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2021:332), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, δυνάμει του άρθρου 270 ΣΛΕΕ και του άρθρου 50α του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την προσφυγή του με την οποία ο DI είχε ζητήσει, πρώτον, να ακυρωθούν η απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), της 7ης Μαΐου 2019, με την οποία ο αναιρεσείων απολύθηκε χωρίς προειδοποίηση για πειθαρχικούς λόγους (στο εξής: απόφαση απόλυσης), και η απόφαση της ΕΚΤ, της 25ης Ιουνίου 2019, με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα επανάληψης της διαδικασίας (στο εξής από κοινού με την απόφαση απόλυσης: επίδικες αποφάσεις), δεύτερον, να διαταχθεί η επανένταξή του στην υπηρεσία από την 11η Μαΐου 2019 και, τρίτον, να ικανοποιηθεί η ηθική βλάβη που ισχυρίζεται ότι υπέστη λόγω των επίδικων αποφάσεων και της διάρκειας της πειθαρχικής διαδικασίας.

2. Κατόπιν αιτήματος του Δικαστηρίου, οι παρούσες προτάσεις θα περιοριστούν στην ανάλυση του πρώτου λόγου αναιρέσεως. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο αναιρεσείων προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα, καθόσον απέρριψε έναν από τους λόγους της προσφυγής ακυρώσεως σχετικά με την αναρμοδιότητα του οργάνου που εξέδωσε τις επίδικες αποφάσεις.

3. Κατ' ουσίαν, με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο αναιρεσείων προβάλλει ότι, κατά την εφαρμοστέα στην υπό κρίση υπόθεση ρύθμιση, οι επίδικες αποφάσεις θα έπρεπε να είχαν εκδοθεί από εξουσιοδοτούμενο ενεργούντα για λογαριασμό εξουσιοδοτούντος, ενώ, εν προκειμένω, οι εν λόγω αποφάσεις εκδόθηκαν από τον ίδιο τον εξουσιοδοτούντα. Ο υπό κρίση λόγος αναιρέσεως

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

παρέχει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να εξετάσει το σύστημα εξουσιοδότησης που εφαρμόζεται εντός της ΕΚΤ και, γενικότερα, το ζήτημα της ανάθεσης αρμοδιοτήτων εντός θεσμικού οργάνου σε θέματα διαχείρισης του προσωπικού.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το καταστατικό του ΕΣΚΤ

4. Το πρωτόκολλο (αριθ. 4) για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και της ΕΚΤ, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη ΕΕ και στη Συνθήκη ΣΛΕΕ (στο εξής: καταστατικό του ΕΣΚΤ), προβλέπει στο άρθρο του 12.3 τα εξής:

«Το Διοικητικό Συμβούλιο θεσπίζει εσωτερικό κανονισμό, ο οποίος καθορίζει την εσωτερική οργάνωση της ΕΚΤ και των οργάνων λήψεως αποφάσεων.»

5. Το άρθρο 36.1 του καταστατικού του ΕΣΚΤ προβλέπει τα εξής:

«Το Διοικητικό Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Εκτελεστικής Επιτροπής, καθορίζει τους όρους απασχόλησης του προσωπικού της ΕΚΤ.»

B. Οι όροι απασχόλησης

6. Δυνάμει του άρθρου 36.1 του καταστατικού του ΕΣΚΤ, το διοικητικό συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση της 9ης Ιουνίου 1998 σχετικά με την έγκριση των όρων απασχόλησης του προσωπικού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η οποία τροποποιήθηκε την 31η Μαρτίου 1999[2]. Το άρθρο 44 των όρων απασχόλησης, ως είχαν κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης (στο εξής: όροι απασχόλησης), προβλέπει τα εξής:

«Ανάλογα με την περίπτωση, μπορεί να επιβληθούν οι ακόλουθες πειθαρχικές κυρώσεις στα μέλη του προσωπικού ή πρώην μέλη του προσωπικού στα οποία εφαρμόζονται οι παρόντες όροι απασχόλησης και τα οποία, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, παραβαίνουν τις επαγγελματικές υποχρεώσεις τους:

[…]

ii) η εκτελεστική επιτροπή μπορεί, εξάλλου, να επιβάλει μια από τις ακόλουθες κυρώσεις:

[…]

– απόλυση, με ή χωρίς προειδοποίηση […]·

– πλήρη ή μερική, προσωρινή ή μόνιμη κατάργηση του δικαιώματος μέλους του προσωπικού που λαμβάνει σύνταξη γήρατος ή επίδομα αναπηρίας να λαμβάνει τέτοια σύνταξη ή τέτοιο επίδομα […]

[…]».

[2] ΕΕ 1999, L 125, σ. 32.

Γ. Ο εσωτερικός κανονισμός

7. Βάσει του άρθρου 12.3 του καταστατικού του ΕΣΚΤ, το διοικητικό συμβούλιο εξέδωσε τον εσωτερικό κανονισμό της ΕΚΤ (στο εξής: εσωτερικός κανονισμός).

8. Το άρθρο 10.2 του εσωτερικού κανονισμού προβλέπει ότι οι υπηρεσίες της ΕΚΤ τίθενται στο σύνολό τους υπό τη διεύθυνση της εκτελεστικής επιτροπής.

9. Το άρθρο 21 του εσωτερικού κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Όροι απασχόλησης», ως είχε έως το 2004 και χωρίς έκτοτε να έχει υποστεί τροποποιήσεις ικανές να επηρεάσουν τη συλλογιστική που αναπτύσσεται στις παρούσες προτάσεις, προέβλεπε τα εξής:

«21.1. Οι σχέσεις απασχόλησης [εργασιακές σχέσεις] μεταξύ της ΕΚΤ και του προσωπικού της καθορίζονται στους όρους απασχόλησης και στον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης [τους κανόνες για θέματα προσωπικού].

21.2. Οι όροι απασχόλησης εγκρίνονται και τροποποιούνται από το διοικητικό συμβούλιο, έπειτα από πρόταση της εκτελεστικής επιτροπής. Ζητείται η γνώμη του γενικού συμβουλίου, σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στον παρόντα εσωτερικό κανονισμό.

21.3. Οι όροι απασχόλησης εφαρμόζονται μέσω του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης [των κανόνων για θέματα προσωπικού] ο οποίος εγκρίνεται και τροποποιείται [οι οποίοι εγκρίνονται και τροποποιούνται] από την εκτελεστική επιτροπή.

21.4. Η επιτροπή προσωπικού δίνει τη γνώμη της πριν από την έγκριση νέων όρων απασχόλησης ή κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης [νέων κανόνων για θέματα προσωπικού]. Η γνώμη της υποβάλλεται στο διοικητικό συμβούλιο ή στην εκτελεστική επιτροπή.»

Δ. Οι κανόνες για θέματα προσωπικού

10. Βάσει του άρθρου 21.3 του εσωτερικού κανονισμού και του άρθρου 9, στοιχείο a, των όρων απασχόλησης, η εκτελεστική επιτροπή της ΕΚΤ εξέδωσε τους «European Central Bank Staff Rules» (στο εξής: κανόνες για θέματα προσωπικού), των οποίων το άρθρο 8.3.17 προβλέπει τα εξής:

«Ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών, ενεργώντας για λογαριασμό της εκτελεστικής επιτροπής, για τα μέλη του προσωπικού με μισθολογικό βαθμό Ι ή χαμηλότερο, ή η εκτελεστική επιτροπή, για τα μέλη του προσωπικού με μισθολογικό βαθμό ανώτερο του Ι, αποφασίζει για την καταλληλότερη πειθαρχική ποινή […]».

III. Το ιστορικό της διαφοράς

11. Το ιστορικό της διαφοράς εκτίθεται στις σκέψεις 1 έως 26 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης ως εξής:

«1. Ο προσφεύγων-ενάγων (στο εξής: προσφεύγων), DI, εντάχθηκε στο προσωπικό της [ΕΚΤ] το 1999. […]

2. Με πλείονα σημειώματα κατά το διάστημα από τις 13 Δεκεμβρίου 2013 έως τις 23 Νοεμβρίου 2015, η εταιρία που διαχειρίζεται το σύστημα ασφάλισης υγείας των υπαλλήλων της ΕΚΤ (στο εξής: εταιρία Α), ενημέρωσε την ΕΚΤ σχετικά με πραγματικά περιστατικά που ενέπιπταν σε δύο κατηγορίες. Αφενός, ο προσφεύγων υπέβαλε στην εταιρία παρατύπως, προς επιστροφή των δαπανών του, τιμολόγια για υπηρεσίες φυσιοθεραπείας τα οποία είχαν εκδοθεί από τη Β, αισθητικό, και, αφετέρου, ζήτησε επίσης την επιστροφή δαπανών βάσει πλαστών αποδείξεων φαρμακευτικών εξόδων.

[…]

4. Με απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2014, η εκτελεστική επιτροπή της ΕΚΤ αποφάσισε την αναστολή της άσκησης των καθηκόντων του προσφεύγοντος και την παρακράτηση, για μέγιστη περίοδο τεσσάρων μηνών, του 30 % του βασικού μισθού του από τον Νοέμβριο του 2014 και εφεξής. Η απόφαση αυτή αιτιολογήθηκε με βάση τις πληροφορίες που παρέσχε η εταιρία Α και λόγω της ανάγκης διασφάλισης της ποινικής έρευνας και της πειθαρχικής διαδικασίας.

[…]

6. Κατόπιν ακρόασης του προσφεύγοντος στις 3 Φεβρουαρίου 2016, η Γενική Διεύθυνση (ΓΔ) “Ανθρώπινοι πόροι, προϋπολογισμός και οργάνωση” της ΕΚΤ συνέταξε, στις 8 Σεπτεμβρίου 2016, “έκθεση σχετικά με ενδεχόμενη παράβαση των επαγγελματικών υποχρεώσεων” (στο εξής: έκθεση υπ’ αριθ. 1), δυνάμει του άρθρου 8.3.2 των [κανόνων για θέματα προσωπικού]. Στην έκθεση αυτή λαμβάνονταν υπόψη πράξεις που ενέπιπταν σε δύο κατηγορίες και καταλογίζονταν εις βάρος του προσφεύγοντος. Πρώτον, από τις 12 Νοεμβρίου 2009 έως τις 29 Σεπτεμβρίου 2014, ο προσφεύγων προσκόμισε στην εταιρία Α 86 τιμολόγια σχετικά με συνεδρίες φυσιοθεραπείας για υπηρεσίες που παρέσχε η Β στη σύζυγό του, τα τέκνα τους, καθώς και στον ίδιο για το ποσό των 61 490 ευρώ, από τα οποία έλαβε επιστροφή δαπανών ύψους 56 041,09 ευρώ, μολονότι η Β δεν ήταν φυσιοθεραπεύτρια αλλά αισθητικός. Δεύτερον, μεταξύ Φεβρουαρίου 2009 και Σεπτεμβρίου 2013, ο προσφεύγων προσκόμισε επίσης δολίως στην εταιρία Α χειρόγραφες αποδείξεις φαρμακευτικών εξόδων συνολικού ποσού 21 289,08 ευρώ, για τις οποίες έλαβε επιστροφή δαπανών ύψους 19 427,86 ευρώ.

[…]

8. Στις 18 Νοεμβρίου 2016 ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών της ΕΚΤ, “ενεργώντας [για λογαριασμό] της εκτελεστικής επιτροπής”, κίνησε πειθαρχική διαδικασία κατά του προσφεύγοντος λόγω παράβασης των επαγγελματικών του υποχρεώσεων, η οποία καθιστούσε αναγκαία την υποβολή της υπόθεσης στην πειθαρχική επιτροπή, και ζήτησε από την εν λόγω επιτροπή να εκδώσει γνωμοδότηση σύμφωνα με το άρθρο 8.3.15 των κανόνων για θέματα προσωπικού. Η διαδικασία αυτή, η οποία κινήθηκε βάσει της έκθεσης υπ’ αριθ. 1, αφορούσε τα πραγματικά περιστατικά σχετικά με τα τιμολόγια φυσιοθεραπείας και τις αποδείξεις φαρμακευτικών εξόδων.

9. Η πειθαρχική επιτροπή αντάλλαξε σειρά επιστολών με τον προσφεύγοντα και προχώρησε σε ακρόασή του στις 13 Φεβρουαρίου 2017.

10. Στις 5 Σεπτεμβρίου 2017 η ΓΔ “Ανθρώπινοι πόροι, προϋπολογισμός και οργάνωση” της ΕΚΤ συνέταξε δεύτερη “έκθεση σχετικά με ενδεχόμενη παράβαση των επαγγελματικών υποχρεώσεων” κατά το άρθρο 8.3.2 των κανόνων για θέματα προσωπικού (στο εξής: έκθεση υπ’ αριθ. 2). Η έκθεση αυτή αφορούσε δαπάνες βάσει τιμολογίων ενισχυτικής διδασκαλίας για τα δύο τέκνα του προσφεύγοντος, των οποίων την επιστροφή είχε ζητήσει δυνάμει του άρθρου 3.8.4 των κανόνων για θέματα προσωπικού το 2010, το 2012 και το 2014 και, εκ νέου, τον Ιανουάριο του 2017. Κατά την έκθεση αυτή, υπήρχε εύλογη υπόνοια ότι τα τιμολόγια που εξέδιδε η παραδίδουσα ιδιαίτερα μαθήματα Γ στο πλαίσιο ενισχυτικής διδασκαλίας δεν ήταν αληθή και γνήσια.

11. Λαμβανομένης υπόψη της έκθεσης υπ’ αριθ. 2, ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών, “ενεργώντας [για λογαριασμό] της εκτελεστικής επιτροπής”, αποφάσισε στις 19 Σεπτεμβρίου 2017 να επεκταθεί ο έλεγχος της πειθαρχικής επιτροπής και στα περιστατικά αυτά.

[…]

13. Η πειθαρχική επιτροπή προχώρησε σε ακρόαση του προσφεύγοντος και της συζύγου του στις 17 Οκτωβρίου 2017.

[…]

15. Στις 11 Απριλίου 2018 η πειθαρχική επιτροπή εξέδωσε τη γνωμοδότησή της. Κατ’ αρχάς, έκρινε ότι η μη γνησιότητα των τιμολογίων φυσιοθεραπείας δεν είχε αποδειχθεί επαρκώς, πλην όμως αποφάνθηκε ότι ο προσφεύγων γνώριζε ότι η Β δεν ήταν φυσιοθεραπεύτρια αλλά αισθητικός ή όφειλε τουλάχιστον να διερωτηθεί ως προς την ιδιότητά της. Στη συνέχεια, η πειθαρχική επιτροπή έκρινε ότι τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίχθηκαν οι αιτιάσεις σχετικά με την υποβολή των αποδείξεων φαρμακευτικών εξόδων και των τιμολογίων ενισχυτικής διδασκαλίας δεν είχαν επίσης αποδειχθεί επαρκώς και ότι η σχετική διαδικασία έπρεπε να περατωθεί, υπό την επιφύλαξη της επανάληψής της σε περίπτωση προσκόμισης νέων αποδείξεων. Κατόπιν των ανωτέρω, η πειθαρχική επιτροπή συνέστησε να επιβληθεί στον προσφεύγοντα ποινή συνιστάμενη σε προσωρινή μείωση μισθού κατά 400 ευρώ μηνιαίως για περίοδο δώδεκα μηνών.

16. Αφού ο προσφεύγων υπέβαλε τις παρατηρήσεις του επί της γνωμοδότησης της πειθαρχικής επιτροπής της 11ης Απριλίου 2018, ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών τού κοινοποίησε απόφαση της εκτελεστικής επιτροπής, της 10ης Ιουλίου 2018, περί άσκησης, εν προκειμένω, της πειθαρχικής εξουσίας από αυτήν την ίδια (στο εξής: απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018).

17. Στη συνέχεια, ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών κοινοποίησε στον προσφεύγοντα σχέδιο απόφασης της εκτελεστικής επιτροπής περί απόλυσής του χωρίς προειδοποίηση. Ακολούθησε ανταλλαγή επιστολών.

18. Στις 7 Μαΐου 2019 η εκτελεστική επιτροπή αποφάσισε να απολύσει τον προσφεύγοντα χωρίς προειδοποίηση [με την απόφαση απόλυσης].

[…]

25. Με επιστολή της 12ης Ιουνίου 2019, ο προσφεύγων ενημέρωσε τον γενικό διευθυντή υπηρεσιών για το αποτέλεσμα της διαδικασίας που κίνησε [εθνική] αρχή σχετικά με τα τιμολόγια ενισχυτικής διδασκαλίας και ζήτησε από την ΕΚΤ να επανεξετάσει την απόφαση απόλυσης.

26. Με επιστολή της 26ης Ιουνίου 2019, ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών ενημέρωσε τον προσφεύγοντα για την απόφαση της εκτελεστικής επιτροπής της 25ης Ιουνίου του ίδιου έτους περί μη επανάληψης της πειθαρχικής διαδικασίας […]».

IV. Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

12. Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 18 Ιουλίου 2019, ο νυν αναιρεσείων (στο εξής: αναιρεσείων) άσκησε προσφυγή-αγωγή με αίτημα την ακύρωση των επίδικων αποφάσεων, την επανένταξή του στην υπηρεσία και την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη.

13. Προς στήριξη των αιτημάτων του περί ακυρώσεως, ο αναιρεσείων προέβαλε εννέα λόγους ακυρώσεως, οι οποίοι εξελήφθησαν από το Γενικό Δικαστήριο ως δέκα. Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως αφορούσε έλλειψη αρμοδιότητας του οργάνου που εξέδωσε τις επίδικες αποφάσεις.

14. Κατ' ουσίαν, κατά τη συνοπτική έκθεση των επιχειρημάτων του αναιρεσείοντος από το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 43, 44 και 47 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ο αναιρεσείων υποστήριξε ότι η ανάκληση της ανάθεσης αρμοδιοτήτων στον γενικό διευθυντή υπηρεσιών, ως αποτέλεσμα της απόφασης της 10ης Ιουλίου 2018, απαιτούσε προηγούμενη διαβούλευση με την επιτροπή προσωπικού. Ελλείψει τέτοιας διαβούλευσης, η εν λόγω απόφαση ήταν παράτυπη και τούτο είχε ως συνέπεια, αντί της κατά νόμο αρμόδιας αρχής, να λάβει την απόφαση απόλυσης η εκτελεστική επιτροπή.

15. Ειδικότερα, πρώτον, ο αναιρεσείων υποστήριξε ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 συνιστούσε τροποποίηση των κανόνων για θέματα προσωπικού και ότι η τροποποίηση αυτή προϋπέθετε διαβούλευση με την επιτροπή προσωπικού σύμφωνα με το άρθρο 21 του εσωτερικού κανονισμού και την αρχή της παραλληλίας των διαδικασιών. Δεύτερον, ο αναιρεσείων υποστήριξε ότι, ακόμη και αν η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 αφορούσε μόνον αυτόν, η δυνατότητα της εκτελεστικής επιτροπής να επιλαμβάνεται ατομικών υποθέσεων έχει ως συνέπεια ότι το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού πρέπει να θεωρηθεί όχι οριστική διάταξη αλλά διάταξη που τροποποιείται κατά τη βούληση της ΕΚΤ. Πλην όμως, σε πειθαρχικά ζητήματα, η ασφάλεια δικαίου και η δημοσιότητα είναι αναγκαίες. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο αναιρεσείων φρονεί ότι θα ήταν χρήσιμη η διαβούλευση με την επιτροπή προσωπικού.

16. Για τους λόγους που εκτίθενται στις σκέψεις 44 έως 52 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τον συγκεκριμένο λόγο ακυρώσεως ως αβάσιμο. Συγκεκριμένα, κατά πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 ήταν ατομικού χαρακτήρα και δεν είχε ως αποτέλεσμα τροποποίηση των κανόνων για θέματα προσωπικού, πράγμα που θα καθιστούσε αναγκαία τη διαβούλευση με την επιτροπή προσωπικού για λόγους ασφάλειας δικαίου και δημοσιότητας. Κατά δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, κατ' αρχάς, ότι, καθόσον αναθέτει στον γενικό διευθυντή υπηρεσιών τη μέριμνα λήψης ατομικών αποφάσεων απόλυσης «για λογαριασμό της εκτελεστικής επιτροπής», το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού εντάσσεται στο πλαίσιο της ευρείας εξουσίας εκτίμησης που διαθέτουν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης ως προς την εσωτερική οργάνωσή τους και ότι η αρχή

της ασφάλειας δικαίου δεν αντιτίθεται σε ερμηνεία κατά την οποία οι σχετικές αποφάσεις του γενικού διευθυντή υπηρεσιών εκφράζουν τις αποφάσεις της εκτελεστικής επιτροπής, η οποία αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη τους και στην οποία καταλογίζονται νομικώς. Εν συνεχεία, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι το προμνησθέν άρθρο έχει δημοσιευτεί και ότι η ΕΚΤ δικαιολόγησε την επιλογή να μη δημοσιοποιήσει την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 προς το συμφέρον του αναιρεσείοντος, στον οποίο η απόφαση κοινοποιήθηκε. Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο προσέθεσε ότι, κατά τα λοιπά, ο αναιρεσείων δεν στερήθηκε καμία εγγύηση και ότι η συλλογική άσκηση αρμοδιότητας παρέχει, κατ' αρχήν, μεγαλύτερη προστασία.

V. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων

17. Ο αναιρεσείων ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να ακυρώσει τις επίδικες αποφάσεις, και, εν πάση περιπτώσει, να υποχρεώσει την ΕΚΤ να ικανοποιήσει την ηθική βλάβη του, η οποία υπολογίζεται σε 20 000 ευρώ, καθώς και να καταδικάσει την ΕΚΤ στα δικαστικά έξοδα των δύο βαθμών δικαιοδοσίας.

18. Η ΕΚΤ ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως στο σύνολό της και να καταδικάσει τον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα.

VI. Ανάλυση

19. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο αναιρεσείων βάλλει κατά των συλλογισμών που διατυπώνει το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 44 έως 52 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

20. Κατ' ουσίαν, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, ότι, δυνάμει του άρθρου 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού, η εκτελεστική επιτροπή ήταν αρμόδια να εκδώσει τις επίδικες αποφάσεις. Ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι τούτο δεν ισχύει διότι, δεδομένου ότι εκδόθηκε χωρίς προηγούμενη διαβούλευση με την επιτροπή προσωπικού, η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 δεν μετέβαλε την κατανομή αρμοδιοτήτων εντός της ΕΚΤ και, ως εκ τούτου, μόνον ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών ήταν αρμόδιος να εκδώσει τις επίδικες αποφάσεις.

21. Τόσο στο υπόμνημα επί της αιτήσεως αναιρέσεως όσο και στο υπόμνημα ανταπαντήσεως η ΕΚΤ διατυπώνει αμφιβολίες όσον αφορά το παραδεκτό του πρώτου λόγου αναιρέσεως και εκτιμά ότι, εν πάση περιπτώσει, ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος.

A. Επί του παραδεκτού

22. Κατά την ΕΚΤ, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως δεν προσδιορίζει με επαρκή ακρίβεια τα σημεία του σκεπτικού της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης που αμφισβητούνται και περιορίζεται σε επανάληψη της επιχειρηματολογίας που ο αναιρεσείων ανέπτυξε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

23. Εξάλλου, η ΕΚΤ παρατηρεί ότι δεν προκύπτει σαφώς από το επιχείρημα του αναιρεσείοντος, κατά το οποίο η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 τροποποίησε τους κανόνες για θέματα προσωπικού, αν αυτό αφορά νομικό ή πραγματικό ζήτημα.

24. Ειδικότερα, η ΕΚΤ σημειώνει ότι το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, στις σκέψεις 45 και 51 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι «η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 δεν κατάργησε το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού» και ότι «[η εν λόγω απόφαση] δεν έχει ως αποτέλεσμα τροποποίηση των κανόνων για θέματα προσωπικού». Συναφώς, η ΕΚΤ υποστηρίζει ότι, στην αίτηση αναιρέσεως, ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι οι προεκτεθείσες διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου συνιστούν πραγματικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, η ΕΚΤ παραπέμπει στο χωρίο της αιτήσεως αναιρέσεως κατά το οποίο «είναι *γεγονός* ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 τροποποίησε το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού» [3]. Η ΕΚΤ συντάσσεται με την άποψη αυτή και επισημαίνει ότι, επομένως, το επιχείρημα του αναιρεσείοντος κατά το οποίο οι κανόνες για θέματα προσωπικού τροποποιήθηκαν είναι απαράδεκτο.

25. Εντούτοις, διαπιστώνεται, κατ' αρχάς, ότι, στο πλαίσιο της ανάπτυξης του πρώτου λόγου αναιρέσεως, ο αναιρεσείων προσδιορίζει τα σημεία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης κατά των οποίων βάλλει και εκθέτει τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι ενέχουν νομικό σφάλμα. Όπως καταδεικνύεται από την ανάλυση επί της ουσίας της υπόθεσης κατωτέρω, τα δύο προεκτεθέντα ζητήματα είναι αρκούντως σαφή και ακριβή ώστε το Δικαστήριο να μπορεί να αποφανθεί επί της αιτήσεως αναιρέσεως.

26. Εν συνεχεία, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως αφορά νομικό σφάλμα στο οποίο φέρεται να υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, καθόσον έκρινε ότι η εκτελεστική επιτροπή ήταν αρμόδια να εκδώσει τις επίδικες αποφάσεις και καθόσον απέρριψε έναν από τους λόγους της προσφυγής ακυρώσεως σχετικά με την αναρμοδιότητα του οργάνου που εξέδωσε τις εν λόγω αποφάσεις. Κατά πάγια νομολογία, σε τέτοια περίπτωση, τα νομικά ζητήματα που εξετάστηκαν πρωτοδίκως μπορούν να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο συζήτησης κατά την εξέταση της αιτήσεως αναιρέσεως. Πράγματι, εάν ο αναιρεσείων δεν μπορούσε να θεμελιώσει κατ' αυτόν τον τρόπο την αίτηση αναιρέσεως σε λόγους και επιχειρήματα που προέβαλε ήδη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η διαδικασία της αναιρέσεως θα καθίστατο εν μέρει άνευ αντικειμένου [4].

27. Τέλος, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζει η ΕΚΤ, ο προσδιορισμός της νομικής φύσης πράξης της διοίκησης και ο καθορισμός των αποτελεσμάτων που παράγει η εν λόγω πράξη συνιστούν νομικό ζήτημα. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν η εν λόγω πράξη ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα, όπως προβάλλει ο αναιρεσείων, την τροποποίηση των επίμαχων στην υπό κρίση υπόθεση κανόνων για θέματα προσωπικού.

28. Επομένως, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι παραδεκτός.

Β. Επί της ουσίας

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

29. Προς στήριξη του πρώτου λόγου αναιρέσεως, ο αναιρεσείων προβάλλει τρία επιχειρήματα επί της ουσίας, των οποίων το βάσιμο αμφισβητεί η ΕΚΤ.

[3] Υπογράμμιση δική μου, η οποία αντικατοπτρίζει την υπογράμμιση της ΕΚΤ στο υπόμνημα επί της αιτήσεως αναιρέσεως.

[4] Βλ. απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2021, Συμβούλιο κατά Hamas (C-833/19 P, EU:C:2021:950, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

30. Προκειμένου τα επιχειρήματα των διαδίκων να ενταχθούν στο πλαίσιο της υπό κρίση υπόθεσης, υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018, η εκτελεστική επιτροπή αποφάσισε να παρέμβει στη διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκαν οι επίδικες αποφάσεις καθότι, αφενός, το εν λόγω όργανο λήψης αποφάσεων είχε ήδη παρέμβει στη διαδικασία για την έκδοση της απόφασης της 21ης Οκτωβρίου 2014[5] και, αφετέρου, η υπόθεση ήταν ευαίσθητου χαρακτήρα («sensitivity of the matter»).

31. Συναφώς, ο αναιρεσείων υποστηρίζει, κατά πρώτον, ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 τροποποίησε το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού. Κατά τον αναιρεσείοντα, με την εν λόγω απόφαση, η εκτελεστική επιτροπή επιδίωκε να ανακαλέσει την ανάθεση αρμοδιοτήτων στον γενικό διευθυντή υπηρεσιών για τη διεξαγωγή της πειθαρχικής διαδικασίας που αφορούσε τον αναιρεσείοντα. Ο αναιρεσείων αναγνωρίζει ότι η συγκεκριμένη τροποποίηση αφορούσε μόνον τον ίδιο και δύναται, από αυτήν την άποψη, να θεωρηθεί ατομική πράξη. Εντούτοις, υποστηρίζει ότι επρόκειτο συγχρόνως περί τροποποίησης γενικής πράξης, ήτοι των κανόνων για θέματα προσωπικού. Κατ' αυτόν, η διττή φύση της απόφασης της 10ης Ιουλίου 2018 συνεπάγεται την υποχρέωση διαβούλευσης με την επιτροπή προσωπικού.

32. Κατά την ΕΚΤ, κακώς ο αναιρεσείων ερμηνεύει το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού υπό την έννοια ότι μεταβιβάζει οριστικά και αμετάκλητα την αρμοδιότητα της εκτελεστικής επιτροπής στον γενικό διευθυντή υπηρεσιών, με αποτέλεσμα η εκτελεστική επιτροπή να πρέπει να τροποποιήσει τη συγκεκριμένη διάταξη εάν επιθυμεί να ασκήσει η ίδια την εν λόγω αρμοδιότητα. Συγκεκριμένα, κατά την ΕΚΤ, η εν λόγω διάταξη προβλέπει όχι «ανάθεση αρμοδιότητας» η οποία απαιτεί ανάκτηση της μεταβιβασθείσας αρμοδιότητας, αλλά «εξουσιοδότηση»[6], καθόσον από το γράμμα της προκύπτει σαφώς ότι η εκτελεστική επιτροπή δεν ανέθεσε στον γενικό διευθυντή υπηρεσιών ατομική και, επομένως, αποκλειστική αρμοδιότητα. Η εκτελεστική επιτροπή δεν τροποποίησε την εν λόγω διάταξη, αλλά περιορίστηκε, κατά την ΕΚΤ, να εφαρμόσει το εγγενές περιεχόμενό της, ασκώντας την αρμοδιότητά της σε συγκεκριμένη περίπτωση.

33. Κατά δεύτερον, ο αναιρεσείων επισημαίνει ότι η εκτίμηση κατά την οποία η εκτελεστική επιτροπή μπορεί να τροποποιεί ατομικά τον κανόνα που θεσπίζεται στο άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού και να ανακαλεί τις αρμοδιότητες που ανατέθηκαν στον γενικό διευθυντή υπηρεσιών συνεπάγεται ότι η κατανομή αρμοδιοτήτων εντός της ΕΚΤ δεν ορίζεται με σαφήνεια, και τούτο έχει αποτέλεσμα ως την παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου και την παράβαση των κανόνων της χρηστής διοίκησης. Το γεγονός ότι ο αναιρεσείων ενημερώθηκε για την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 δεν αρκεί, κατ' αυτόν, για την επανόρθωση της κατάστασης. Ο αναιρεσείων επισημαίνει ότι η απόφαση Kuchta κατά ΕΚΤ[7], η οποία μνημονεύεται στη σκέψη 50 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, επιβάλλει μια διττή προϋπόθεση, ήτοι η κατανομή αρμοδιοτήτων εντός της ΕΚΤ, αφενός, να είναι σαφώς καθορισμένη και, αφετέρου, να έχει αποτελέσει αντικείμενο της δέουσας δημοσιότητας.

[5] Αυτή η απόφαση εκδόθηκε πριν από τη δημιουργία της θέσης του γενικού διευθυντή υπηρεσιών στην ΕΚΤ. Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε ο αναιρεσείων στην προσφυγή του ενώπιον Γενικού Δικαστηρίου, η θέση του γενικού διευθυντή υπηρεσιών δημιουργήθηκε βάσει της απόφασης της εκτελεστικής επιτροπής της 4ης Αυγούστου 2015 [decision of the European Central Bank of 4 August 2015 amending the European Central Bank Staff Rules as regards the selection and appointment of the Chief Services Officer (ECB/2015/Np18)]. Κατά το άρθρο της 2, η εν λόγω απόφαση τέθηκε σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 2015.

[6] Συναφώς, η ΕΚΤ παραπέμπει στις αποφάσεις της 26ης Μαΐου 2005, (C-301/02 P, στο εξής: Tralli κατά ΕΚΤ, EU:C:2005:306, σκέψη 60), και της 22ας Νοεμβρίου 2018, Janssen-Cases κατά Επιτροπής (T-688/16, EU:T:2018:822, σκέψη 31). Από τις αποφάσεις αυτές η ΕΚΤ συνάγει ότι η ανάθεση αρμοδιοτήτων είναι πράξη με την οποία η μεταβιβάζουσα αρχή εκχωρεί τη μεταβιβαζόμενη αρμοδιότητα σε άλλη αρχή, ενώ η «εξουσιοδότηση» δεν παράγει τέτοιο αποτέλεσμα.

[7] Απόφαση της 9ης Ιουλίου 2008 (F-89/07, EU:F:2008:97).

34. Συναφώς, η ΕΚΤ υποστηρίζει ότι, λαμβανομένων υπόψη του γράμματος και του σκοπού του άρθρου 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού, τυχόν απόφαση της εκτελεστικής επιτροπής να ασκήσει σε συγκεκριμένη περίπτωση την αρμοδιότητά της δεν αποτελεί απρόβλεπτο γεγονός. Εν προκειμένω, η συγκεκριμένη απόφαση εξηγείται από τη συμμετοχή της εκτελεστικής επιτροπής στην αναστολή της άσκησης καθηκόντων του αναιρεσείοντος και τον ευαίσθητο χαρακτήρα της υπόθεσης. Τέτοια απόφαση είναι επίσης αναγκαία σε περίπτωση απουσίας, κωλύματος ή σύγκρουσης συμφερόντων του γενικού διευθυντή υπηρεσιών. Κατά την ΕΚΤ, η άποψη του αναιρεσείοντος προσκρούει στην αναγκαιότητα διασφάλισης της εν γένει διοικητικής συνέχειας.

35. Κατά τρίτον, ο αναιρεσείων προβάλλει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ενέχει νομικό σφάλμα καθόσον το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ο αναιρεσείων δεν στερήθηκε καμία εγγύηση. Ο αναιρεσείων αναγνωρίζει ότι η συλλογικότητα συνιστά εγγύηση αμεροληψίας, «δεν παρέχει όμως όλες τις εγγυήσεις». Συναφώς, στο σημείο 14 της αιτήσεως αναιρέσεως, ο αναιρεσείων επισημαίνει ότι έχει ήδη εκθέσει τους λόγους για τους οποίους η διαβούλευση με την επιτροπή προσωπικού «θα μπορούσε να είχε ασκήσει επιρροή» στην περίπτωσή του, χωρίς εντούτοις να εκθέτει τους συγκεκριμένους λόγους στην αίτηση αναιρέσεως[8].

36. Στο υπόμνημα ανταπαντήσεως, η ΕΚΤ επισημαίνει ότι ο αναιρεσείων δεν ισχυρίστηκε ότι η εκτελεστική επιτροπή του είχε παράσχει λιγότερες εγγυήσεις κατά την έκδοση της απόφασης απόλυσης και επισημαίνει ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι δεν ήταν αρμόδια, τούτο δεν συνεπάγεται αυτοδικαίως την ακύρωση της εν λόγω απόφασης. Συναφώς, η ΕΚΤ παραπέμπει στη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου κατά την οποία απόφαση ληφθείσα από μη αρμόδια αρχή λόγω παράβασης των κανόνων κατανομής των αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται μπορεί να ακυρωθεί μόνον εάν η παράβαση των εν λόγω κανόνων θίγει εγγύηση η οποία παρέχεται στους υπαλλήλους από τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τους κανόνες χρηστής διοίκησης σε θέματα διαχείρισης προσωπικού[9].

2. Εκτίμηση

37. Για την εκτίμηση του πρώτου λόγου αναιρέσεως, πρέπει να εξακριβωθεί, κατά πρώτον, αν, βάσει των κανόνων για θέματα προσωπικού, η εκτελεστική επιτροπή ήταν αρμόδια να αποφασίσει την πειθαρχική κύρωση που επιβάλλεται σε μέλη του προσωπικού με μισθολογικό βαθμό Ι ή χαμηλότερο. Προς τον σκοπό αυτόν, είναι αναγκαίο να εξακριβωθεί αν, όπως υποστηρίζει ο αναιρεσείων με το πρώτο επιχείρημά του, δυνάμει του άρθρου 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού, η εκτελεστική επιτροπή εκχώρησε μέρος της εξουσίας λήψης αποφάσεων που διαθέτει στον γενικό διευθυντή υπηρεσιών ή αν, όπως υποστηρίζει η ΕΚΤ, η ίδια η εκτελεστική επιτροπή μπορούσε να εκδώσει τις επίδικες αποφάσεις χωρίς τη συμμετοχή του γενικού διευθυντή υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό, θα εξετάσω αν η κατανομή αρμοδιοτήτων εντός της ΕΚΤ πληροί τις προϋποθέσεις που έχει θέσει η νομολογία όσον αφορά τη σαφήνεια («είναι

[8] Επ' αυτού, παρατηρώ ότι ο αναιρεσείων περιορίζεται να υποστηρίξει, στο σημείο 10 της αιτήσεως αναιρέσεως, ότι «νομική εκτίμηση» κατά την οποία η εκτελεστική επιτροπή δεν υπείχε υποχρέωση διαβούλευσης με την επιτροπή προσωπικού καθιστά την υποχρέωση διαβούλευσης κενή περιεχομένου και μπορεί να οδηγήσει σε καταχρήσεις και καταστρατήγηση διαδικασίας. Εξάλλου, το σημείο 14 της αιτήσεως αναιρέσεως πρέπει να ερμηνευθεί από κοινού με το σημείο της 7, στο οποίο ο αναιρεσείων επισημαίνει ότι έχει εκθέσει τον λόγο για τον οποίο είχε συμφέρον να πραγματοποιηθεί διαβούλευση με την επιτροπή προσωπικού. Στο σημείο 7 της αιτήσεως αναιρέσεως, ο αναιρεσείων παραπέμπει επίσης στο σημείο 18 του υπομνήματος απαντήσεως που υπέβαλε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, όπου υποστήριξε ότι είχε συμφέρον να πραγματοποιηθεί διαβούλευση με την επιτροπή προσωπικού πριν από την «τροποποίηση της ανάθεσης αρμοδιοτήτων».

[9] Στο υπόμνημα ανταπαντήσεως, η ΕΚΤ επικαλείται τις αποφάσεις της 7ης Φεβρουαρίου 2007, Caló κατά Επιτροπής (T-118/04 και T-134/04, EU:T:2007:37, σκέψεις 67 και 68), της 17ης Νοεμβρίου 2017, Teeäär κατά ΕΚΤ (T-555/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2017:817, σκέψη 52), και της 19ης Δεκεμβρίου 2019, XG κατά Επιτροπής (T-504/18, EU:T:2019:883, σκέψη 93).

σαφώς καθορισμένη») και τη διαφάνεια («έχει αποτελέσει αντικείμενο της δέουσας δημοσιότητας»), ζήτημα το οποίο ο αναιρεσείων εγείρει με το δεύτερο επιχείρημα που προβάλλει προς στήριξη του πρώτου λόγου αναιρέσεως.

38. Μόνον εάν θεωρηθεί ότι η εκτελεστική επιτροπή δεν ήταν αρμόδια να εκδώσει τις επίδικες αποφάσεις θα πρέπει να εξεταστεί, κατά δεύτερον, αν η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018, η οποία εκδόθηκε χωρίς προηγούμενη διαβούλευση με την επιτροπή προσωπικού, επηρέασε εγκύρως την κατανομή αρμοδιοτήτων εντός της ΕΚΤ όσον αφορά την επιβολή πειθαρχικής κύρωσης σε μέλος του προσωπικού από την εκτελεστική επιτροπή χωρίς τη συμμετοχή του γενικού διευθυντή υπηρεσιών.

39. Σε περίπτωση αρνητικής απόφανσης, θα πρέπει, κατά τρίτον, να εξεταστεί αν, υπό το πρίσμα της νομολογίας που μνημονεύθηκε στο σημείο 36 των παρουσών προτάσεων, οι επίδικες αποφάσεις που εκδόθηκαν αναρμοδίως πρέπει οπωσδήποτε να ακυρωθούν.

α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις επί των αναθέσεων αρμοδιοτήτων εντός θεσμικών οργάνων

40. Στην έννομη τάξη της Ένωσης, το ζήτημα της «ανάθεσης» εξουσιών ή αρμοδιοτήτων, υπό την ευρεία του όρου έννοια [10], έχει μακρά ιστορία και έχει οδηγήσει στη διαμόρφωση σημαντικής νομολογίας, η οποία συνοδεύεται από πλήθος θεωρητικών συγγραμμάτων. Το ενδιαφέρον της νομολογίας και της θεωρίας επικεντρώθηκε αρχικώς στις περιπτώσεις που αφορούν «ανάθεση» αρμοδιοτήτων μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ένωσης ή από θεσμικό όργανο της Ένωσης σε εξωτερική οντότητα [11].

41. Εντούτοις, εν προκειμένω, δεν πρόκειται περί ανάθεσης αρμοδιοτήτων μεταξύ θεσμικών οργάνων ή ανάθεσης αρμοδιοτήτων σε οντότητα εκτός της ΕΚΤ. Συγκεκριμένα, η «ανάθεση» αρμοδιοτήτων που αποτελεί αντικείμενο του πρώτου λόγου αναιρέσεως πραγματοποιήθηκε εντός του θεσμικού οργάνου και αφορά τη λήψη απόφασης σε σχέση με το προσωπικό του οικείου θεσμικού οργάνου. Ως εκ τούτου, τίθεται το ζήτημα αν, και ενδεχομένως σε ποιο μέτρο, η νομολογία σχετικά με τις αναθέσεις αρμοδιοτήτων μεταξύ θεσμικών οργάνων μπορεί να εφαρμοστεί στις αναθέσεις αρμοδιοτήτων εντός του ίδιου θεσμικού οργάνου.

42. Στη θεωρία, οι συγγραφείς επισημαίνουν ότι, σε σχέση με τις αναθέσεις αρμοδιοτήτων εντός των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, η προσέγγιση του Δικαστηρίου είναι λιγότερο αυστηρή σε σχέση με εκείνη που έχει υιοθετήσει όσον αφορά την ανάθεση αρμοδιοτήτων μεταξύ θεσμικών οργάνων [12], με αποτέλεσμα οι αναθέσεις αρμοδιοτήτων εντός του ίδιου θεσμικού οργάνου να υπόκεινται μόνον εν μέρει στους περιορισμούς και στις αρχές που εφαρμόζονται στις αναθέσεις αρμοδιοτήτων μεταξύ θεσμικών οργάνων [13].

[10] Η έννομη τάξη της Ένωσης δεν περιέχει ορισμό της έννοιας της «ανάθεσης» αρμοδιοτήτων ή εξουσιών, έλλειψη την οποία ανέλαβε να καλύψει η θεωρία. Πρβλ. Lenaerts, K., «Regulating the Regulatory Process: "Delegation of Powers" in the European Community», *European Law Review*, 1993, 18(1), σ. 24. Δεδομένου ότι η ανάθεση μπορεί να προσλάβει διάφορες μορφές και να εξυπηρετεί διαφορετικούς σκοπούς, προκειμένου να μπορεί να καλύπτει κάθε περίπτωση, ο ορισμός της πρέπει κατ' ανάγκην να είναι αρκούντως ευρύς και γενικός.

[11] Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 13ης Ιουνίου 1958, Meroni κατά Ανωτάτης Αρχής (9/56, EU:C:1958:7).

[12] Βλ. Tridimas, T., «Community Agencies, Competition Law, and ECSB Initiatives on Securities Clearing and Settlement», *Yearbook of European Law*, 2009, σ. 255.

[13] Βλ. Volpato, A., *Delegation of Powers in the EU Legal System*, Routledge, Λονδίνο, 2022, σ. 31.

43. Τούτο οφείλεται, αφενός, στο γεγονός ότι, στο πλαίσιο της θεσμικής αυτονομίας της, η ΕΚΤ, όπως και άλλα θεσμικά όργανα της Ένωσης, διαθέτει ευρεία εξουσία εκτίμησης στην οργάνωση των υπηρεσιών της σε συνάρτηση με την αποστολή που της έχει ανατεθεί [14]. Αφετέρου, όπως έχει αποσαφηνίσει το Δικαστήριο, η κατανομή αρμοδιοτήτων εντός της ΕΚΤ δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αρχής της θεσμικής ισορροπίας [15].

44. Η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση διάταξη, ήτοι το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού, εντάσσεται στο πλαίσιο αυτό.

45. Συγκεκριμένα, από το άρθρο 21.3 του εσωτερικού κανονισμού, ο οποίος εκδίδεται από το διοικητικό συμβούλιο, προκύπτει ότι οι όροι απασχόλησης, οι οποίοι καθορίζονται επίσης με τη συμμετοχή του διοικητικού συμβουλίου, τίθενται σε εφαρμογή με τους κανόνες για θέματα προσωπικού τους οποίους εκδίδει η εκτελεστική επιτροπή.

46. Η κατανομή των αρμοδιοτήτων εντός της ΕΚΤ όσον αφορά τα πειθαρχικά μέτρα, όπως καθορίζεται στο άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού, είναι αποτέλεσμα επιλογής της ίδιας της εκτελεστικής επιτροπής. Ο αναιρεσείων δεν αρνείται το δικαίωμα της εκτελεστικής επιτροπής να αναθέτει τις αρμοδιότητές της στον γενικό διευθυντή υπηρεσιών. Αντιθέτως, επικρίνει την ερμηνεία της εν λόγω διάταξης που προέκρινε το Γενικό Δικαστήριο και, ειδικότερα, τα αποτελέσματα που το Γενικό Δικαστήριο απέδωσε στη συγκεκριμένη διάταξη όσον αφορά την αρμοδιότητα της εκτελεστικής επιτροπής να αποφασίζει τη λήψη πειθαρχικού μέτρου, μολονότι υφίσταται «ανάθεση» αρμοδιότητας στον γενικό διευθυντή υπηρεσιών.

47. Οφείλω να επισημάνω ότι, προς στήριξη των επιχειρημάτων τους, ο αναιρεσείων και η ΕΚΤ παραπέμπουν, μεταξύ άλλων, στη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου με την οποία γίνεται διάκριση μεταξύ ανάθεσης αρμοδιοτήτων και εξουσιοδότησης υπογραφής.

48. Συγκεκριμένα, στις αποφάσεις που συγκροτούν την εν λόγω νομολογία, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι στις σχετικές υποθέσεις συνέτρεχε περίπτωση εξουσιοδότησης υπογραφής η οποία διακρίνεται, κατά το Γενικό Δικαστήριο, από τη μεταβίβαση αρμοδιότητας, καθόσον ο εξουσιοδοτών δεν μεταβιβάζει αρμοδιότητα στον εξουσιοδοτούμενο, όταν ο εξουσιοδοτούμενος απέκτησε απλώς την εξουσία να καταρτίζει και να υπογράφει, στο όνομά του και για λογαριασμό του εξουσιοδοτούντος, το έγγραφο της απόφασης «της οποίας το περιεχόμενο έχει καθοριστεί από τον εξουσιοδοτούντα» [16]. Το Γενικό Δικαστήριο έχει επίσης χαρακτηρίσει εξουσιοδότηση υπογραφής την περίπτωση στην οποία μόνιμος υπάλληλος ή μέλος του λοιπού προσωπικού μπορεί να εξουσιοδοτηθεί να λαμβάνει, «εξ ονόματος και υπό τον έλεγχο της Διοίκησης», σαφώς καθορισμένα μέτρα διαχείρισης ή διοίκησης [17]. Επιπλέον, η νομολογία του Δικαστηρίου από την οποία απορρέουν οι προμνησθείσες αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου αφορούσε περιπτώσεις στις οποίες ο υπογράφων «[είχε] περιοριστεί να υπογράψει την κοινοποίηση των αιτιάσεων […] που είχε εγκρίνει προηγουμένως η αρμόδια αρχή» [18] και είχε «λάβει κανονικά οδηγίες» [19].

[14] Βλ. απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2004, Pflugradt κατά ΕΚΤ (C-409/02 P, EU:C:2004:625, σκέψη 43).

[15] Πρβλ. απόφαση Tralli κατά ΕΚΤ (σκέψη 46).

[16] Βλ. απόφαση της 13ης Ιουλίου 2006, Βουνάκης κατά Επιτροπής (T-165/04, EU:T:2006:213, σκέψη 45). Βλ., επίσης, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Γ. Κοσμά στην υπόθεση Le Canne κατά Επιτροπής (C-10/98 P, EU:C:1999:159, σημεία 34 και 35).

[17] Βλ. απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2021, AH κατά Eurofound (T-52/19, EU:T:2021:537, σκέψη 55).

[18] Βλ. απόφαση της 14ης Ιουλίου 1972, Geigy κατά Επιτροπής (52/69, EU:C:1972:73, σκέψη 5). Βλ., επίσης, αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 1972, Imperial Chemical Industries κατά Επιτροπής (48/69, EU:C:1972:70, σκέψεις 12 και 13), και της 17ης Οκτωβρίου 1972, Vereeniging van Cementhandelaren κατά Επιτροπής (8/72, EU:C:1972:84, σκέψεις 11 και 12). Βλ., επίσης, όσον αφορά την προμνησθείσα νομολογία, Hofmann, H. C.H., Rowe, G. C., Türk, A.H., «*Delegation and the European Union Constitutional Framework*», σε Administrative Law and Policy of the European Union, επιμ. Hofmann, H.C.H. (επιμ.), Oxford University Press, Οξφόρδη, 2011, σ. 255.

[19] Βλ. απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 1984, VBVB και VBBB κατά Επιτροπής (43/82 και 63/82, EU:C:1984:9, σκέψη 13).

49. Εντούτοις, στην έννομη τάξη της Ένωσης, δεν είναι δυνατόν κάθε ανάθεση να είναι οπωσδήποτε είτε ανάθεση αρμοδιοτήτων είτε εξουσιοδότηση υπογραφής, που να αντιστοιχεί πλήρως στα χαρακτηριστικά που περιγράφονται στη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου η οποία μνημονεύθηκε στο σημείο 48 των παρουσών προτάσεων [20]. Πράγματι, μολονότι υφίσταται αναμφίβολα κάποια σύγκλιση μεταξύ των λύσεων που έχουν εφαρμόσει, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης διαθέτουν ευρεία εξουσία εκτίμησης όσον αφορά την εσωτερική οργάνωσή τους σε συνάρτηση με τις ανάγκες τους [21].

50. Η προεκτεθείσα παρατήρηση επιρρωννύεται από την απόφαση Tralli κατά ΕΚΤ [22], με την οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, χωρίς να στερηθεί την εξουσία της να θεσπίζει κανόνες δικαίου, η εκτελεστική επιτροπή μπορεί να εξουσιοδοτεί τα μέλη της να λαμβάνουν ορισμένες αποφάσεις εξ ονόματός της, όπως ατομική απόφαση σχετικά με την παράταση της περιόδου δοκιμαστικής υπηρεσίας νεοπροσλαμβανόμενου υπαλλήλου.

51. Είναι αληθές ότι από τις παρατηρήσεις του Δικαστηρίου σχετικά με το σύστημα εξουσιοδότησης που εξετάζεται με την απόφαση Tralli κατά ΕΚΤ θα μπορούσε να συναχθεί ότι ο εξουσιοδοτών (ήτοι η εκτελεστική επιτροπή) δεν στερήθηκε την εξουσία λήψης αποφάσεων που διαθέτει παρά το γεγονός ότι είχε εξουσιοδοτήσει τον εξουσιοδοτούμενο να ασκήσει ορισμένη διακριτική ευχέρεια. Εντούτοις, εν αντιθέσει προς τις επίδικες στην υπό κρίση υπόθεση αποφάσεις, η απόφαση της οποίας τη νομιμότητα εξέτασε ο δικαστής της Ένωσης στην προμνησθείσα απόφαση είχε εκδοθεί όχι από τον εξουσιοδοτούντα αλλά από τον εξουσιοδοτούμενο (ήτοι τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ).

52. Ακόμη πιο σημαντικό είναι το στοιχείο ότι οι επισημάνσεις του Δικαστηρίου στην απόφαση Tralli κατά ΕΚΤ αφορούσαν ανάθεση αρμοδιοτήτων από την εξουσιοδοτούσα αρχή (ήτοι την εκτελεστική επιτροπή) σε μέλος της εν λόγω αρχής (ήτοι τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ) [23]. Τούτο μπορεί να εξηγεί τον λόγο για τον οποίο το Δικαστήριο στηρίχθηκε στη νομολογία του που απορρέει από την απόφαση AKZO Chemie και AKZO Chemie UK κατά Επιτροπής [24], σχετικά με

[20] Στο πνεύμα αυτό, είναι αληθές ότι οι λύσεις που έχουν προκριθεί στην έννομη τάξη της Ένωσης είναι, εν μέρει τουλάχιστον, εμπνευσμένες από αυτές που εφαρμόζονται στις έννομες τάξεις των κρατών μελών. Δεν θεωρώ, όμως, στο παρόν στάδιο εξέλιξης του δικαίου της Ένωσης και λαμβανομένης υπόψη της ευρείας εξουσίας εκτίμησης που διαθέτουν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, των οποίων τα καθήκοντα είναι ειδικευμένα και συγκεκριμένα, ότι είναι αναγκαίο, ή ακόμη σκόπιμο, να γίνει παραπομπή στα εθνικά δίκαια για τον χαρακτηρισμό του συστήματος εξουσιοδότησης που θεσπίζεται με το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού. Συγκεκριμένα, κατά πρώτον, στη θεωρία, ορισμένοι συγγραφείς (βλ., μεταξύ άλλων, Volpato, A., *Delegation of Powers in the EU Legal System*, Routledge, Λονδίνο, 2022, σ. 11) υποστηρίζουν ότι, στις έννομες τάξεις των κρατών μελών, αφενός, ο εξουσιοδοτών διατηρεί συχνά την αρμοδιότητά του για τη λήψη αποφάσεων τις οποίες καλύπτει η ανάθεση αρμοδιοτήτων (στοιχείο το οποίο δεν αντιστοιχεί στο αποτέλεσμα που το Γενικό Δικαστήριο αποδίδει, με τη νομολογία του, σε ανάθεση αρμοδιοτήτων, αλλά μάλλον στην αντίληψή του για την εξουσιοδότηση υπογραφής) και, αφετέρου, ο εξουσιοδοτούμενος ενεργεί ιδίω ονόματι και όχι εξ ονόματος του εξουσιοδοτούντος (στοιχείο το οποίο, αντιστοίχως, δεν αντιστοιχεί στον χαρακτηρισμό εξουσιοδότησης υπογραφής στη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου, αλλά μάλλον στην ανάθεση αρμοδιοτήτων). Επισημαίνω, ενδεικτικώς, ότι στο γαλλικό δίκαιο η κλασική διάκριση μεταξύ ανάθεσης αρμοδιοτήτων και εξουσιοδότησης υπογραφής έχει τεθεί υπό αμφισβήτηση, με αποτέλεσμα να μπορεί να θεωρηθεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, ότι, παρά την ανάθεση πειθαρχικών αρμοδιοτήτων, ο μεταβιβάζων μπορεί να λάβει αποφάσεις που καλύπτονται από την εν λόγω ανάθεση αρμοδιοτήτων. Βλ. Tusseau, G., «Le juge administratif et la délégation du pouvoir de suspension d'un fonctionnaire: à propos de l'arrêt du Conseil d'État du 22 novembre 2004 Ministre de la jeunesse, de l'éducation nationale et de la recherche c/M.A., req. nº 244515», *Revue française de droit administratif*, 2005, σ. 4 επ. Κατά δεύτερον, παρατηρώ ότι, στο πλαίσιο της λειτουργικής αυτονομίας της, η ΕΚΤ είναι αυτοτελής σε σχέση με το δίκαιο των κρατών μελών. Πρβλ. απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2002, Pflugradt κατά ΕΚΤ (T-178/00 και T-341/00, EU:T:2002:253, σκέψη 48).

[21] Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγω στην περίπτωση της ΕΚΤ, η οποία απολαύει λειτουργικής αυτονομίας όσον αφορά το κανονιστικό πλαίσιο που εφαρμόζεται στο προσωπικό της, το οποίο είναι διακριτό των κανόνων που εφαρμόζονται στους υπαλλήλους και στο λοιπό προσωπικό της Ένωσης.

[22] Σκέψεις 59 και 60 της εν λόγω αποφάσεως.

[23] Δυνάμει του άρθρου 11.1 του καταστατικού του ΕΣΚΤ, η εκτελεστική επιτροπή απαρτίζεται από τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τέσσερα άλλα μέλη που διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

[24] Απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1986 (5/85, EU:C:1986:328, σκέψη 39).

την εξουσιοδότηση που παρέχει η Επιτροπή στα μέλη της προκειμένου να λαμβάνουν ορισμένες αποφάσεις εξ ονόματός της. Πλην όμως, ο γενικός γραμματέας υπηρεσιών δεν είναι μέλος της εκτελεστικής επιτροπής.

53. Τούτου λεχθέντος, από την απόφαση Tralli κατά ΕΚΤ προκύπτει ότι, προκειμένου να εξακριβωθούν τα αποτελέσματα τα οποία παράγει σύστημα εξουσιοδότησης που εφαρμόζεται εντός της ΕΚΤ, πρέπει να εξεταστούν το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το εν λόγω σύστημα και ο τρόπος λειτουργίας του.

54. Στο πνεύμα αυτό, φρονώ ότι η απόφαση Tralli κατά ΕΚΤ παρέχει χρήσιμα διδάγματα όσον αφορά τα χαρακτηριστικά ενός «συστήματος εξουσιοδότησης» το οποίο δεν έχει ως αποτέλεσμα να στερείται η εκτελεστική επιτροπή τις εξουσίες της. Συγκεκριμένα, στην εν λόγω απόφαση, χωρίς να μνημονεύσει την έννοια της «εξουσιοδότησης υπογραφής» ή να προσδιορίσει ότι επρόκειτο για απόφαση που είχε εγκριθεί προηγουμένως από τον εξουσιοδοτούντα ή είχε εκδοθεί βάσει των οδηγιών του, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το συγκεκριμένο «σύστημα εξουσιοδότησης» δεν είχε ως αποτέλεσμα να στερηθεί η εκτελεστική επιτροπή την εξουσία της να θεσπίζει κανόνες δικαίου, ότι οι αποφάσεις λαμβάνονταν εξ ονόματός της, ότι αναλάμβανε σχετικώς την πλήρη ευθύνη και ότι η εν λόγω εξουσιοδότηση είχε ως αντικείμενο μόνον ατομικές αποφάσεις και δεν αφορούσε ζητήματα γενικής φύσεως.

55. Προτείνω το πρώτο επιχείρημα που προέβαλε ο αναιρεσείων προς στήριξη του πρώτου λόγου αναιρέσεως να εξεταστεί υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων διδαγμάτων.

β) Επί της εξουσίας λήψης αποφάσεων της εκτελεστικής επιτροπής ως εξουσιοδοτούντος

56. Το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού προβλέπει ότι η εκτελεστική επιτροπή αποφασίζει την πειθαρχική κύρωση που επιβάλλεται στα μέλη του προσωπικού με μισθολογικό βαθμό ανώτερο του Ι, ενώ «ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών, ενεργώντας εξ ονόματος της εκτελεστικής επιτροπής», αποφασίζει την πειθαρχική κύρωση που επιβάλλεται στα μέλη του προσωπικού με μισθολογικό βαθμό Ι ή χαμηλότερο.

57. Συγκεκριμένα, στο σύνολο σχεδόν των διατάξεων των κανόνων για θέματα προσωπικού στα οποία μνημονεύεται ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών επισημαίνεται ότι αυτός ενεργεί για λογαριασμό της εκτελεστικής επιτροπής[25].

58. Συναφώς, θα ήθελα να επισημάνω πρώτον, ότι, δυνάμει του άρθρου 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού, ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών έχει διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την επιλογή της «καταλληλότερης» κύρωσης, κατά το γράμμα της εν λόγω διάταξης. Εντούτοις, στην περίπτωση αυτή, ενεργεί για λογαριασμό της εκτελεστικής επιτροπής η οποία πρέπει, επομένως, να αναλαμβάνει την ευθύνη για τις σχετικές αποφάσεις. Μολονότι, υπό το κράτος του συστήματος εξουσιοδότησης που έχει θεσπίσει η εκτελεστική επιτροπή, οι ατομικές αποφάσεις

[25] Είναι αληθές ότι στις διατάξεις των κανόνων για θέματα προσωπικού που μνημονεύουν τον γενικό διευθυντή υπηρεσιών περιλαμβάνονται και εκείνες που αφορούν τις ενέργειες στις οποίες αυτός προβαίνει, χωρίς να αναφέρεται ότι παρεμβαίνει εξ ονόματος της εκτελεστικής επιτροπής. Εντούτοις, οι ενέργειες που μνημονεύονται στις εν λόγω διατάξεις διακρίνονται από εκείνες που εμπίπτουν στο άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού και δεν αφορούν τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε σχέση με τα μέλη του προσωπικού. Συγκεκριμένα, το άρθρο 0.4bis.7.7 των κανόνων για θέματα προσωπικού, ως έχουν, προβλέπει ότι, σε περίπτωση διιστάμενων απόψεων των υπευθύνων όσον αφορά σύγκρουση συμφερόντων, οι εν λόγω υπεύθυνοι πρέπει να προσφεύγουν στον γενικό διευθυντή υπηρεσιών ο οποίος αποφασίζει ποιος είναι ο αρμόδιος υπεύθυνος για την εξέταση αίτησης προστασίας κατά των αντιποίνων. Στο ίδιο πνεύμα, χωρίς να κάνουν αναφορά στην εκτελεστική επιτροπή, τα άρθρα 2a.11.6.3 και 2a.11.6.4 των κανόνων για θέματα προσωπικού προβλέπουν ότι ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών είναι αρμόδιος να ορίζει το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για τη σύνταξη της έκθεσης σχετικά με την ετοιμότητα προαγωγής («readiness report»).

σχετικά με τις πειθαρχικές κυρώσεις εμπίπτουν πάντοτε στην ευθύνη της, υπό το πρίσμα των διδαγμάτων που αντλούνται από την απόφαση Tralli κατά ΕΚΤ, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι, με την έκδοση της εν λόγω διάταξης, η εκτελεστική επιτροπή εκχώρησε την εξουσία της λήψης αποφάσεων όσον αφορά τέτοιες κυρώσεις.

59. Δεύτερον, το άρθρο 8.3.2 των κανόνων για θέματα προσωπικού προβλέπει ότι η εκτελεστική επιτροπή (για τα μέλη του προσωπικού βαθμού με μισθολογικό βαθμό ανώτερο του L) ή, εξ ονόματος αυτής, ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών (για τα μέλη του προσωπικού με μισθολογικό βαθμό L ή χαμηλότερο) μπορεί να αποφασίζει την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας. Πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά την εν λόγω διάταξη, όταν ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών κινεί τη διαδικασία, η εκτελεστική επιτροπή πρέπει να ενημερώνεται σχετικώς πάραυτα.

60. Εξ αυτού συμπεραίνω ότι, όταν ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών ενεργεί «για λογαριασμό της εκτελεστικής επιτροπής», δεν περιορίζεται στο να εκτελεί τη βούληση της εκτελεστικής επιτροπής, αλλά αποφασίζει ο ίδιος την ενέργεια στην οποία πρέπει να προβεί. Άλλως, η υποχρέωση ενημέρωσης της εκτελεστικής επιτροπής, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 8.3.2 των κανόνων για θέματα προσωπικού, θα στερούνταν αντικειμένου.

61. Είναι, βεβαίως, αληθές ότι η υποχρέωση ενημέρωσης της εκτελεστικής επιτροπής για την ενέργεια που ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών ανέλαβε για λογαριασμό της δεν προβλέπεται σε άλλες διατάξεις των κανόνων για θέματα προσωπικού. Ειδικότερα, τέτοια υποχρέωση δεν προβλέπεται ρητώς στο άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού.

62. Κατά τη γνώμη μου, ο λόγος για τον οποίο μόνον το άρθρο 8.3.2 των κανόνων για θέματα προσωπικού προβλέπει ότι η εκτελεστική επιτροπή ενημερώνεται πάραυτα για την απόφαση του γενικού διευθυντή υπηρεσιών ανάγεται στη φύση του συστήματος εξουσιοδότησης που θεσπίζεται στο άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού. Όταν ενημερώνεται για την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας σε σχέση με μέλος του προσωπικού με μισθολογικό βαθμό L ή χαμηλότερο, η εκτελεστική επιτροπή μπορεί να επιλέξει να παρέμβει στην εν λόγω διαδικασία προκειμένου να αποφασίσει την πειθαρχική κύρωση. Επομένως, όπως ακριβώς και η υποχρέωση ενημέρωσης της εκτελεστικής επιτροπής για την κίνηση διαδικασίας, η οποία εφαρμόζεται σε κάθε διαδικασία που κινεί ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών, η δυνατότητα παρέμβασης σε πειθαρχική διαδικασία την οποία κινεί ο γενικός διευθυντής υπηρεσιών είναι εγγενής στο άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού. Ως εκ τούτου, η εκτελεστική επιτροπή δεν χρειάζεται να τροποποιήσει τους κανόνες για θέματα προσωπικού για να ασκήσει τη δυνατότητα αυτή.

63. Τέλος, τρίτον, το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού επιρρωννύει επίσης την ερμηνεία κατά την οποία η έκδοση της εν λόγω διάταξης δεν έχει ως αποτέλεσμα να στερεί πλήρως την εκτελεστική επιτροπή από την εξουσία της, δεδομένου ότι διάταξη ανώτερης τυπικής ισχύος, ήτοι το άρθρο 44, στοιχείο ii, των όρων απασχόλησης, αναθέτει στη συγκεκριμένη συλλογική αρχή την επιβολή των σοβαρότερων κυρώσεων[26]. Επιπλέον, θα ήθελα να επισημάνω ότι η λογική κατά την οποία η σοβαρότητα της κύρωσης μπορεί, ενδεχομένως, να ασκεί επιρροή όσον αφορά το όργανο που παρεμβαίνει όντως στην πειθαρχική διαδικασία, χωρίς να απαιτείται τροποποίηση των κανόνων για θέματα προσωπικού, υιοθετήθηκε από την εκτελεστική επιτροπή και αντικατοπτρίζεται και σε άλλες διατάξεις, πλην του άρθρου 8.3.17. Συγκεκριμένα, βάσει του άρθρου 8.3.2 των κανόνων για

[26] Κατά το άρθρο 44, στοιχείο i, των όρων απασχόλησης, δύο μόνον λιγότερο σοβαρές κυρώσεις μπορούν να επιβληθούν από ένα πρόσωπο, τον γενικό διευθυντή ανθρώπινων πόρων ή μέλος της εκτελεστικής επιτροπής, ανάλογα με τον βαθμό του επίμαχου μέλους του προσωπικού.

θέματα προσωπικού, εάν η πειθαρχική κύρωση που μπορεί να επιβληθεί είναι μία εκ των δύο λιγότερο σοβαρών κυρώσεων, η απόφαση κίνησης πειθαρχικής διαδικασίας μπορεί να ληφθεί όχι από την εκτελεστική επιτροπή ή τον γενικό διευθυντή υπηρεσιών, αλλά από τον γενικό διευθυντή ανθρώπινων πόρων ή από μέλος της εκτελεστικής επιτροπής, ανάλογα με τον βαθμό του μέλους του προσωπικού που αφορά η διαδικασία [27].

64. Συμπερασματικά, φρονώ ότι το σύστημα εξουσιοδότησης που θεσπίζεται με το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού δεν είχε ως αποτέλεσμα να στερήσει την εκτελεστική επιτροπή από κάθε εξουσία λήψης αποφάσεων όσον αφορά τις πειθαρχικές κυρώσεις που επιβάλλονται στα μέλη του προσωπικού με μισθολογικό βαθμό Ι ή χαμηλότερο. Επομένως, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 48 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 δεν επηρέασε την κατανομή αρμοδιοτήτων στο πλαίσιο της κατανομής των αρμοδιοτήτων που απορρέει από τους κανόνες για θέματα προσωπικού. Συνεπώς, το πρώτο επιχείρημα που προέβαλε ο αναιρεσείων προς στήριξη του πρώτου λόγου αναιρέσεως δεν ευσταθεί.

65. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξεταστεί εν συνεχεία το δεύτερο επιχείρημα που προέβαλε ο αναιρεσείων, κατά το οποίο η κατανομή των αρμοδιοτήτων εντός της ΕΚΤ, όπως προεκτέθηκε, παραβιάζει την αρχή της ασφάλειας δικαίου και παραβαίνει τους κανόνες της χρηστής διοίκησης.

γ) Επί της σαφήνειας της κατανομής αρμοδιοτήτων εντός της ΕΚΤ

66. Με το δεύτερο επιχείρημα, το οποίο προβάλλει στην περίπτωση που το Δικαστήριο επικυρώσει την ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου κατά την οποία το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού δεν είχε ως αποτέλεσμα να στερήσει την εκτελεστική επιτροπή από την εξουσία της λήψης αποφάσεων όσον αφορά τις επίδικες αποφάσεις, ο αναιρεσείων προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι έκρινε, στις σκέψεις 49 έως 51 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η συγκεκριμένη ερμηνεία δεν παραβιάζει την αρχή της ασφάλειας δικαίου και δεν παραβαίνει τους κανόνες χρηστής διοίκησης.

67. Προς στήριξη του προεκτεθέντος επιχειρήματος, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι ενημερώθηκε για την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 δεν αρκεί για να διασφαλιστεί η τήρηση της αρχής της ασφάλειας δικαίου και η συμμόρφωση με τους κανόνες χρηστής διοίκησης. Συναφώς, ο αναιρεσείων επισημαίνει ότι, με την απόφαση Kuchta κατά ΕΚΤ [28], το Δικαστήριο θέτει δύο προϋποθέσεις, ήτοι η κατανομή αρμοδιοτήτων εντός της ΕΚΤ να είναι σαφώς καθορισμένη και να έχει αποτελέσει αντικείμενο της δέουσας δημοσιότητας.

68. Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι κατά πάγια νομολογία, όπως υποστηρίζει και ο αναιρεσείων, η αρχή της χρηστής διοίκησης απαιτεί η κατανομή των αρμοδιοτήτων και των εξουσιών υπογραφής στο πλαίσιο των θεσμικών οργάνων να έχει αποτελέσει αντικείμενο δημοσιότητας και να είναι σαφώς καθορισμένη [29]. Πλην όμως, καίτοι μνημονεύει τις δύο αυτές προϋποθέσεις, ο αναιρεσείων

[27] Κατά την προμνησθείσα διάταξη, εάν το πειθαρχικό μέτρο που μπορεί να ληφθεί είναι γραπτή προειδοποίηση ή γραπτή επίπληξη, ο γενικός διευθυντής ανθρώπινων πόρων ή ο αναπληρωτής του (για τα μέλη του προσωπικού με μισθολογικό βαθμό Α έως J), ή το μέλος της εκτελεστικής επιτροπής στο οποίο λογοδοτεί η γενική διεύθυνση ανθρώπινων πόρων (για τα μέλη του προσωπικού με μισθολογικό βαθμό Κ ή L), μπορεί να λάβει απόφαση σχετικά με την κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας.

[28] Απόφαση της 9ης Ιουλίου 2008 (F-89/07, EU:F:2008:97).

[29] Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 12ης Μαρτίου 2020, QB κατά ΕΚΤ (T-215/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:92, σκέψη 142), και της 8ης Σεπτεμβρίου 2021, AH κατά Eurofound (T-52/19, EU:T:2021:537, σκέψη 59).

φαίνεται να το κάνει για να υπογραμμίσει ότι το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε μόνον ως προς την πρώτη προϋπόθεση, η οποία αφορά τη δημοσιότητα της κατανομής αρμοδιοτήτων [30], χωρίς να εξετάσει τη δεύτερη, η οποία αφορά τη σαφήνειά της.

69. Στο πλαίσιο πάντοτε των προκαταρκτικών μου παρατηρήσεων, θα ήθελα να επισημάνω ότι η απόφαση Teeäär κατά ΕΚΤ [31], στην οποία παραπέμπει η ΕΚΤ, μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι δεν είναι αναγκαίο να εξεταστούν οι δύο προμνησθείσες προϋποθέσεις προκειμένου να εξακριβωθεί η νομιμότητα της κατανομής αρμοδιοτήτων και, επομένως, το αν επίδικη απόφαση λήφθηκε από αρμόδιο όργανο λήψης αποφάσεων.

70. Συγκεκριμένα, μια βιαστική ερμηνεία της προμνησθείσας απόφασης μπορεί να δώσει την εντύπωση ότι οι επίμαχες προϋποθέσεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνον αφού διαπιστωθεί ότι η επίδικη απόφαση εκδόθηκε αναρμοδίως. Βάσει της συγκεκριμένης θεώρησης, οι δύο προϋποθέσεις εφαρμόζονται προκειμένου να διαπιστωθεί αν η εν λόγω απόφαση πρέπει να ακυρωθεί, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που υπομνήσθηκε στο σημείο 36 των παρουσών προτάσεων, κατά την οποία η παράβαση των κανόνων κατανομής αρμοδιοτήτων συνεπάγεται την ακύρωση απόφασης μόνον εάν η συγκεκριμένη παράβαση θίγει εγγύηση η οποία παρέχεται στους υπαλλήλους από τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Κατάστασης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τους κανόνες χρηστής διοίκησης σε θέματα διαχείρισης προσωπικού [32].

71. Εντούτοις, αφενός, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Teeäär κατά ΕΚΤ [33], το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε ειδική περίπτωση στην οποία υπήρχαν αμφιβολίες όσον αφορά το όργανο που εξέδωσε την επίδικη απόφαση. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο δεν είχε τη δυνατότητα να εξετάσει τη σαφήνεια των κανόνων σχετικά με την αρμοδιότητα του οργάνου που εξέδωσε τη συγκεκριμένη απόφαση. Αφετέρου, εν προκειμένω, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι η κατανομή αρμοδιοτήτων που προκύπτει από το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού, όπως ερμηνεύθηκε από το Γενικό Δικαστήριο, παραβαίνει τους κανόνες χρηστής διοίκησης και παραβιάζει την αρχή της ασφάλειας δικαίου, η οποία αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης της οποίας η παραβίαση μπορεί να συνεπάγεται την ακυρότητα κανόνα δικαίου.

72. Όσον αφορά την αρχή της ασφάλειας δικαίου και τη σαφήνεια του άρθρου 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 49 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η εν λόγω αρχή δεν αντιτίθεται σε ερμηνεία της συγκεκριμένης διάταξης κατά την οποία οι σχετικές αποφάσεις του γενικού διευθυντή υπηρεσιών εκφράζουν τις αποφάσεις της εκτελεστικής επιτροπής, η οποία αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη και στην οποία καταλογίζονται νομικώς.

[30] Εν πάση περιπτώσει, αρκεί να υπομνησθεί συναφώς, όπως επισήμανε και το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 50 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού έχει δημοσιευθεί και ότι η ΕΚΤ δικαιολόγησε την επιλογή να μη δημοσιοποιήσει την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018 προς το συμφέρον του αναιρεσείοντος, προκειμένου να διαφυλάξει την υπόληψή του σε χρόνο κατά τον οποίο δεν μπορούσε να προδικαστεί το τελικό αποτέλεσμα της πειθαρχικής διαδικασίας, χωρίς να παραλείψει να κοινοποιήσει την εν λόγω απόφαση στον αναιρεσείοντα. Εξάλλου, στην απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1986, AKZO Chemie και AKZO Chemie UK κατά Επιτροπής (5/85, EU:C:1986:328, σκέψη 39), απαντώντας σε επιχείρημα που αφορούσε τη μη δημοσίευση της απόφασης παροχής εξουσιοδότησης εντός της Επιτροπής, το Δικαστήριο έκρινε ότι η μη δημοσίευση της απόφασης που παρείχε εξουσιοδότηση σε μέλος της Επιτροπής δεν είχε ως αποτέλεσμα να στερηθούν οι προσφεύγουσες τη δυνατότητα να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα είτε της εν λόγω απόφασης είτε της απόφασης που ελήφθη δυνάμει της εξουσιοδότησης που παρασχέθηκε.

[31] Απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 2017 (T-555/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2017:817, σκέψη 52).

[32] Βλ. απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 2017, Teeäär κατά ΕΚΤ (T-555/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2017:817, σκέψη 52).

[33] Απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 2017 (T-555/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2017:817, σκέψη 47).

73. Για τους λόγους που εξέθεσα προκειμένου να καταρρίψω το πρώτο επιχείρημα του αναιρεσείοντος [34], φρονώ ότι το άρθρο 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού είναι αρκούντως σαφές ώστε να παρέχει στα μέλη του προσωπικού τη δυνατότητα να κατανοήσουν ότι οι πειθαρχικές κυρώσεις εξακολουθούν να επιβάλλονται για λογαριασμό της εκτελεστικής επιτροπής η οποία αναλαμβάνει την ευθύνη τους και ότι, ενδεχομένως, η εκτελεστική επιτροπή μπορεί να παρέμβει σε πειθαρχική διαδικασία προκειμένου να επιβάλει τέτοια κύρωση [35]. Επ' αυτού, θέλω να επισημάνω ότι οι προμνησθέντες λόγοι βασίζονται σε κλασικές μεθόδους ερμηνείας, ήτοι στη γραμματική και τη συστημική ερμηνεία της επίμαχης διάταξης.

74. Είναι, βεβαίως, αληθές ότι, κατά την ερμηνεία του άρθρου 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού που προέκρινε το Γενικό Δικαστήριο, η εκτελεστική επιτροπή διαθέτει διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την ενδεχόμενη παρέμβασή της σε πειθαρχική διαδικασία κινηθείσα σε σχέση με μέλος του προσωπικού με μισθολογικό βαθμό Ι ή χαμηλότερο. Όπως, όμως, σημείωσε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 49 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, η αρχή της ασφάλειας δικαίου δεν επιβάλλει στην ΕΚΤ την υποχρέωση να περιορίζει την εξουσία εκτίμησης που διαθέτει στο πλαίσιο της οργάνωσης της εσωτερικής διαχείρισής της όσον αφορά την πειθαρχική ευθύνη.

75. Ως εκ περισσού, επισημαίνω ότι, όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, η επιλογή της εκτελεστικής επιτροπής να παρέμβει στο πλαίσιο πειθαρχικής διαδικασίας ήταν αποτέλεσμα άσκησης διακριτικής ευχέρειας, χωρίς εντούτοις να είναι αυθαίρετη.

76. Εν προκειμένω, με την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018, η εκτελεστική επιτροπή ενημέρωσε τον αναιρεσείοντα, προτού εκδώσει τις επίδικες αποφάσεις το 2019, για την παρέμβασή της στη διαδικασία, εκθέτοντας τους λόγους για τους οποίους αποφάσισε να παρέμβει.

77. Υπενθυμίζεται ότι η εκτελεστική επιτροπή αποφάσισε να παρέμβει στην πειθαρχική διαδικασία που κινήθηκε έναντι του αναιρεσείοντα, αφενός, καθότι είχε συμμετάσχει στην αναστολή της άσκησης καθηκόντων του αναιρεσείοντα και, αφετέρου, λόγω του ευαίσθητου χαρακτήρα της υπόθεσης. Η συγκεκριμένη επιλογή ανταποκρίνεται στη λογική που διέπει διατάξεις σχετικά με τις πειθαρχικές διαδικασίες, οι οποίες θεσπίζονται τόσο με τους όρους απασχόλησης όσο και με τους κανόνες για θέματα προσωπικού, κατά την οποία η σοβαρότητα της κύρωσης μπορεί, ενδεχομένως, να ασκεί επιρροή όσον αφορά το όργανο λήψης αποφάσεων, χωρίς να απαιτείται τροποποίηση των κανόνων για θέματα προσωπικού [36]. Επομένως, η εν λόγω επιλογή μπορούσε κάλλιστα να προβλεφθεί από τον αναιρεσείοντα.

78. Ως εκ τούτου, υπό τις ανωτέρω περιγραφείσες συνθήκες, είναι απορριπτέο το δεύτερο επιχείρημα του αναιρεσείοντος κατά το οποίο το σύστημα εξουσιοδότησης που θεσπίστηκε εντός της ΕΚΤ, δυνάμει του άρθρου 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού, παραβιάζει την αρχή της ασφάλειας δικαίου και δεν καθορίζει με επαρκή σαφήνεια την κατανομή αρμοδιοτήτων εντός του οικείου θεσμικού οργάνου.

[34] Βλ. σημεία 58 έως 63 των παρουσών προτάσεων.

[35] Συναφώς, παρατηρώ ότι, με το υπόμνημα απαντήσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και με την αίτηση αναιρέσεως, ο ίδιος ο αναιρεσείων αναγνωρίζει ότι οι αποφάσεις του γενικού διευθυντή υπηρεσιών, οι οποίες εκδόθηκαν δυνάμει του άρθρου 8.3.17 των κανόνων για θέματα προσωπικού, «καταλογίζονται νομικώς» στην εκτελεστική επιτροπή και ότι η εκτελεστική επιτροπή αναλαμβάνει πλήρως τη σχετική ευθύνη. Βλ. σημείο 11 της αιτήσεως αναιρέσεως και σημείο 11 του υπομνήματος απαντήσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, όπου ο αναιρεσείων επισημαίνει ακόμη ότι τέτοιες αποφάσεις λαμβάνονται «εξ ονόματος» της εκτελεστικής επιτροπής.

[36] Βλ. σημείο 63 των παρουσών προτάσεων.

79. Κατά συνέπεια, παρέλκει η εξέταση του τρίτου επιχειρήματος, με το οποίο ο αναιρεσείων προβάλλει ότι, δεδομένου ότι εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους η διαβούλευση με την επιτροπή προσωπικού θα μπορούσε να είχε επηρεάσει την κατάστασή του, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ενέχει νομικό σφάλμα καθόσον το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 52 της εν λόγω απόφασης, ότι ο αναιρεσείων δεν στερήθηκε καμία εγγύηση. Συγκεκριμένα, η αιτίαση του αναιρεσείοντος ως προς τη συγκεκριμένη σκέψη πρέπει να κριθεί αλυσιτελής καθόσον αφορά συλλογισμούς που αναπτύχθηκαν επαλλήλως. Αφενός, όπως προκύπτει από την εξέταση του πρώτου επιχειρήματος του αναιρεσείοντος, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 44, 45 και 51 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η εκτελεστική επιτροπή δεν υποχρεούνταν να διαβουλευθεί με την επιτροπή προσωπικού πριν από την έκδοση της απόφασης της 10ης Ιουλίου 2018 και των επίδικων αποφάσεων. Αφετέρου, δεν αποκλείω το ενδεχόμενο ο αναιρεσείων να προέβαλε το τρίτο επιχείρημά του για την περίπτωση που το Δικαστήριο έκρινε ότι οι επίδικες αποφάσεις εκδόθηκαν αναρμοδίως και ότι θα πρέπει να εξεταστεί αν, υπό το πρίσμα της νομολογίας που μνημονεύθηκε στο σημείο 36 των παρουσών προτάσεων, οι επίδικες αποφάσεις πρέπει να ακυρωθούν. Όπως, όμως, προκύπτει από την ανάλυσή μου, τέτοια περίπτωση δεν συντρέχει.

80. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

VII. Πρόταση

81. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει ως αβάσιμο, στο σύνολό του, τον πρώτο λόγο αναιρέσεως που προέβαλε ο αναιρεσείων.